

2.4. Một số chủ đề/bài học đặc trưng

Bài 1

Tự hào về truyền thống gia đình, dòng họ

Sau bài học này, em có thể:

- Nêu được một số truyền thống của gia đình, dòng họ.
- Giải thích được một cách đơn giản ý nghĩa của truyền thống gia đình, dòng họ.
- Thực hiện được những việc làm cụ thể, phù hợp để gìn giữ và phát huy truyền thống của gia đình, dòng họ.

KHỞ ĐỘNG

Quan sát những hình ảnh dưới đây và cho biết các hình ảnh đó thể hiện những truyền thống nào của gia đình, dòng họ.

1

2

3

4

KHÁM PHÁ

Em hãy đọc các thông tin sau đây và trả lời câu hỏi:

THÔNG TIN

1. Nam khi lớn trong gia đình có truyền thống hiếu học. Nam tự hào nhất về sự nỗ lực học tập nói được nhiều ngoại ngữ của bố, tự nhủ về các phần văn học và sự tự rèn luyện đọc thơ điển cảm của mẹ. Hôm nay, nhận được giải thưởng thuyết trình xuất sắc nhất bằng tiếng Anh, Nam cảm ơn bố mẹ và thầy cô trong niềm hạnh phúc.

2. Chị em Hà sinh ra trong một gia đình còn nhiều khó khăn về kinh tế nhưng bố mẹ luôn yêu thương, dạy bảo hai chị em Hà hết lòng. Không chỉ như vậy, bố mẹ Hà còn luôn sẵn lòng giúp đỡ bà con xóm giềng. Nét gương ông bà, bố mẹ, hai chị em Hà luôn sống chan hòa, đoàn kết, yêu thương và giúp đỡ mọi người. Vì vậy, từ người già đến trẻ nhỏ trong xóm, ai cũng quý mến gia đình Hà.

3. Gia đình Khuê nhiều đời nay đều làm nghề mộc và kinh doanh đồ gỗ. Những sản phẩm bằng gỗ luôn có một sức hút lớn đối với Khuê. Khuê thường dành thời gian rảnh rỗi ở xưởng mộc gia đình để học hỏi thêm về nghề của ông cha. Khuê mong sau này sẽ thi đỗ vào ngành điêu khắc để có thể phát huy hơn nữa truyền thống gia đình.

LUYỆN TẬP

Em hãy đọc và thảo luận những tình huống sau:

Tình huống 1: Hoàng là con trai duy nhất trong một gia đình khi giả làm nghề buôn bán phế liệu ở thị trấn. Công việc của bố mẹ Hoàng có thu nhập cao nhưng vô cùng vất vả. Hoàng không những không giúp đỡ bố mẹ mà còn lười học. Khi được các bạn góp ý, Hoàng còn nói: "Tôi như thế này sao có thể đi thu gom phế liệu được. Sau này, khi nhất định sẽ không làm cái nghề ấy."

Em nhận xét gì về thái độ của Hoàng? Nếu là bạn của Hoàng, em sẽ khuyên Hoàng như thế nào?

Tình huống 2: Lan là học sinh của lớp 6A1. Ngày chủ nhật của tuần cuối tháng là ngày mà Lan yêu thích nhất. Vì khi đến ngày đó, Lan cùng gia đình tham gia những việc làm thiện nguyện đầy ý nghĩa như tặng quà cho các cụ già neo đơn, tặng sách vở, quần áo cho trẻ em cơ nhỡ... Theo kế hoạch của gia đình trong lần tới, là sẽ đi đến miền Trung để giúp đỡ những gia đình bị tổn thất nhiều do thiên tai.

Em có suy nghĩ gì về việc làm của bạn Lan cùng gia đình?

Em hãy tìm những câu ca dao, tục ngữ nói về truyền thống: hiếu thảo, hiếu học, yêu nghề,...

Chọn một câu ca dao, tục ngữ ở trên mà em thích nhất và nói ra ý nghĩa của câu ca dao, tục ngữ ấy?

Em hãy xây dựng kịch bản và sắm vai xử lý tình huống sau:

Tình huống: Giang sinh ra trong một gia đình có truyền thống hiếu học, có trình độ học vấn cao, vì vậy bố mẹ muốn Giang trở thành một nhà khoa học. Giang còn đang phân vân thì các bạn bảo rằng cứ làm theo ý mình chứ sao phải vì gia đình.

1. Nếu là Giang em sẽ ứng xử như thế nào với bạn bè?
2. Em sẽ làm gì để thể hiện sự tự hào về truyền thống của gia đình em?

VẬN DỤNG

Em hãy giới thiệu về truyền thống tốt đẹp của gia đình, dòng họ mình hoặc một gia đình, dòng họ khác mà em biết.

Gợi ý: thông qua bài viết; làm báo ảnh; làm áp phích hoặc làm video... về gia đình Giáo sư Tôn Thất Tùng hoặc: một gia đình tại địa phương em.

Em hãy vẽ một bức tranh nói về ước mơ của em trong tương lai để duy trì, phát huy truyền thống của gia đình, dòng họ.

Ứng phó với tình huống nguy hiểm

Bài 7

Sau bài học này, em có thể:

- Nêu được một số tình huống nguy hiểm và hậu quả của những tình huống nguy hiểm đối với trẻ em.
- Liệt kê các cách ứng phó với một số tình huống nguy hiểm.
- Thực hành được cách ứng phó trước một số tình huống nguy hiểm để đảm bảo an toàn.

KHỞ ĐỘNG

Em hãy đọc câu ca dao sau và trả lời câu hỏi.

*Con đi về điện cầu này
Sông sâu chỗ lội, đò đầy chỗ qua. (Ca dao)*

Qua cầu ca dao trên, người mẹ muốn khuyên dạy con mình điều gì?

KHÁM PHÁ

Em hãy quan sát hình ảnh sau và trả lời câu hỏi:

1

Im đi vào chui đi

2

Đuối nước, đuối nước là
Cầu với Cầu với

3

Sao chú ý cứ theo mình mới thể?

4

Win công thủ bạn ở thế!
TRUNG HỒC ONSO

1. Đầu là những tình huống nguy hiểm có thể xảy ra xung quanh em và cho biết hậu quả của các tình huống nguy hiểm đó?
2. Thảo luận cách ứng phó với tình huống nguy hiểm trên.
3. Em hiểu thế nào là tình huống nguy hiểm?

4. Minh là một học sinh lớp 6A3. Bạn ấy khá hài hước nhưng hay đùa giỡn quá mức với bạn bè. Lần nào xếp hàng đi chuyển lên cầu thang vào lớp, Minh cũng xô đẩy các bạn, kể cả với những bạn nữ.

2. Nếu là bạn học cùng lớp với Minh, em sẽ làm gì để bản thân và các bạn trong lớp không gặp nguy hiểm từ sự đùa nghịch của Minh?

5. Em hãy đọc thông tin sau và trả lời câu hỏi:

Vào giờ chơi, Nam rủ một nhóm bạn trong lớp dùng giấy ném vào tổ ong trên cành cây của khu vườn sát bên bờ rào của trường.

1. Hành động của Nam và các bạn có thể dẫn đến những hậu quả gì?
2. Nếu em là một trong những bạn được Nam rủ, em sẽ xử lý tình huống này như thế nào?

6. Em hãy sắp xếp các bước ứng phó với tình huống nguy hiểm:

- Chọn phương án ứng phó hiệu quả
- Liệt kê các cách ứng phó
- Nhận diện tình huống nguy hiểm
- Bình tĩnh suy nghĩ.

Tình huống nguy hiểm là những tình huống có thể gây ra những tổn hại về thể chất, tinh thần cho con người và xã hội.

- Một số tình huống nguy hiểm thường gặp như: bão, lũ, động, sét, bất cóc, xâm hại, đuối nước, cháy nổ...
- Để ứng phó với tình huống nguy hiểm, cần phải thật bình tĩnh, suy nghĩ thật kỹ, tìm kiếm sự hỗ trợ và các cách ứng phó phù hợp, an toàn nhất. Khi gặp tình huống nguy hiểm khó có thể đối đầu, cần trốn chạy, kêu cứu. Sau đó, tìm cách để lại dấu vết, thông tin để báo cho người thân, công an và người xung quanh. Một số trường hợp cần nhắc đánh thật mạnh vào chỗ hiểm của kẻ xấu nếu có thể để bảo vệ mình.
- Nếu cảm thấy sự an toàn của bản thân hay của người khác bị đe dọa, em có thể gọi điện thoại:

- + Tổng đài Quốc gia bảo vệ trẻ em: 111
- + Yêu cầu trợ giúp khẩn cấp, tìm kiếm cứu nạn toàn quốc: 112
- + Cảnh sát: 113
- + Phòng cháy chữa cháy: 114
- + Cứu thương: 115
- + Đường dây nóng hỗ trợ trẻ em: 18001507

Hoặc báo trực tiếp, gọi điện đến người thân, bạn bè em tin cậy nhất.

LUYỆN TẬP

Em hãy nêu cách ứng phó với một số tình huống giả định dưới đây:

- Nhận được thư đe dọa từ một người lạ.
- Phát hiện có người lạ đi theo mình trên đoạn đường vắng.
- Phát hiện mình có thể nguy hiểm vì người lạ trong thang máy có dấu hiệu đáng ngờ.

7. Em hãy sắm vai tập giải quyết các tình huống sau:

Tình huống 1: Linh và Tùng đi xe đạp trên đường về nhà thì bất ngờ gặp một trận mưa to có kèm theo sét. Hai bạn đang loay hoay tìm chỗ trú thì nhìn thấy trước mặt có một gốc cây to, tán lá rộng lớn. Tùng liền bảo với Linh: "Tô có mang theo cái ô to đấy, hay là mình đến gốc cây kia rồi bật ô lên để trú mưa".

Tình huống 2: Tiên đang đi học về, Mỹ gặp một người lạ, tú xúng là bạn của bố và để nghị đưa bạn về nhà.

Tình huống 3: Trên đường sang nhà bà ngoại, Hưng đi qua cánh đồng vắng vẻ. Có hai thanh niên đi xe máy từ xa tiến tới, yêu cầu Hưng đưa tất cả đồ đạc cho chúng.

8. Em hãy thảo luận và chia sẻ với các bạn về những tình huống nguy hiểm thường gặp ở trường học, ngoài đường phố, ở nhà và cách ứng phó với chúng.

VẤN DỤNG

Em hãy lên danh sách các vật dụng cần thiết để ứng phó với các tình huống nguy hiểm và để xuất với bố mẹ trang bị cho gia đình (ví dụ: dụng cụ phòng cháy chữa cháy, tủ thuốc y tế, găng tay làm vườn, ủng, thuốc xịt muỗi,...).

9. Sưu tầm các kỹ năng ứng phó với một số tình huống nguy hiểm cụ thể. (Ví dụ: động đất, sạt lở núi, đuối nước, cháy nổ,...)

Bài 9 Công dân nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Sau bài học này, em có thể:

- Nêu được khái niệm công dân căn cứ xác định công dân nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.
- Hiểu được các điều kiện để xác định quốc tịch Việt Nam, công dân Việt Nam.

KHỞI ĐỘNG

Em hãy quan sát các bạn dưới đây và đoán xem bạn nào là công dân Việt Nam, bạn nào không phải là công dân Việt Nam? Vì sao?

Tô là focus

Tô là Peter

Tô là Hoa

Tô là Sùng Nhi

Tô là Anna

Tô là Jim

KHÁM PHÁ

Em hãy đọc thông tin và trả lời câu hỏi.

- Căn cứ nào để xác định một người là công dân nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam?
- Căn cứ nào để xác định một người có quốc tịch Việt Nam?

THÔNG TIN 1

- Công dân là cá nhân, con người cụ thể, có năng lực pháp luật và năng lực hành vi, có các quyền và nghĩa vụ theo quy định pháp luật của một quốc gia.
- Công dân nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam là người có quốc tịch Việt Nam (trích khoản 1 Điều 17 Hiến pháp năm 2013).

THÔNG TIN 2

- Ở nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, mỗi cá nhân đều có quyền có quốc tịch (trích khoản 1 Điều 2 Luật Quốc tịch năm 2008, sửa đổi, bổ sung năm 2014).
- Người có quốc tịch Việt Nam là công dân Việt Nam (trích khoản 1 Điều 5 Luật Quốc tịch năm 2008, sửa đổi, bổ sung năm 2014).
- Một số căn cứ để xác định người có quốc tịch Việt Nam:
  - Trẻ em sinh ra trong hoặc ngoài lãnh thổ Việt Nam mà khi sinh ra có cha mẹ đều là công dân Việt Nam.
  - Trẻ em được sinh ra trong hoặc ngoài lãnh thổ Việt Nam mà khi sinh ra có cha hoặc mẹ là công dân Việt Nam còn người kia là người không quốc tịch.
  - Trẻ em được sinh ra trong hoặc ngoài lãnh thổ Việt Nam mà khi sinh ra có mẹ là công dân Việt Nam còn cha không rõ là ai.
  - Trẻ em khi sinh ra có cha hoặc mẹ là công dân Việt Nam còn người kia là công dân nước ngoài, nếu có sự thuận bằng văn bản của cha mẹ vào thời điểm đăng ký khai sinh cho con.
  - Trường hợp trẻ em được sinh ra trên lãnh thổ Việt Nam mà cha mẹ không thể hiện được việc tìm kiếm quốc tịch cho em.
  - Trẻ em sinh ra trên lãnh thổ Việt Nam mà khi sinh ra có cha mẹ đều là người không quốc tịch nhưng có nơi thường trú tại Việt Nam.
  - Trẻ sơ sinh bị bỏ rơi tại Việt Nam.
  - Trẻ em được tìm thấy trên lãnh thổ Việt Nam.

(Trích Điều 15, 16, 17 Luật Quốc tịch năm 2008)

Em hãy quan sát hình ảnh sau để xác định thông tin trong giấy tờ nào cho biết đó là Công dân nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

QUYẾT ĐỊNH

CHÍNH THỨC

CHUYÊN SỬ

CHUYÊN SỬ

CHUYÊN SỬ

Hoa rất thông minh và xinh xắn nhưng lại có tuổi thơ kém may mắn hơn các bạn nhỏ khác. Khi sinh ra bạn bị bỏ rơi ở Việt Nam và không rõ bố mẹ mình là ai. Hiện nay, Hoa là thành viên của làng trẻ em SOS.

Jim là người nước ngoài, được bố mẹ là người Việt Nam nhận làm con nuôi. Jim nói tiếng Việt rất giỏi và hiện đang sinh sống cùng bố mẹ nuôi tại Việt Nam.

Nam có bố mang quốc tịch Anh, mẹ có quốc tịch Việt Nam. Nam sinh ra và lớn lên ở Hà Nội nên đã lựa chọn theo quốc tịch của mẹ.

Bố mẹ Anna đều là người gốc Mỹ nhưng sinh sống và làm việc ở Việt Nam từ lâu. Họ đã nhập quốc tịch Việt Nam và cả gia đình Anna hiện đang sinh sống tại thành phố Hồ Chí Minh.

Em hãy đọc và thảo luận các tình huống sau:

Tình huống 1: Hải sinh ra và lớn lên ở tỉnh Thanh Hóa, Việt Nam. Khi sinh ra Hải, bố mẹ bạn là người không có quốc tịch Việt Nam nhưng cư trú trên lãnh thổ Việt Nam. Nam qua, bố mẹ bạn đã được nhận quyết định nhập quốc tịch Việt Nam.

2. Theo em, bạn Hải có phải là công dân Việt Nam không? Vì sao?